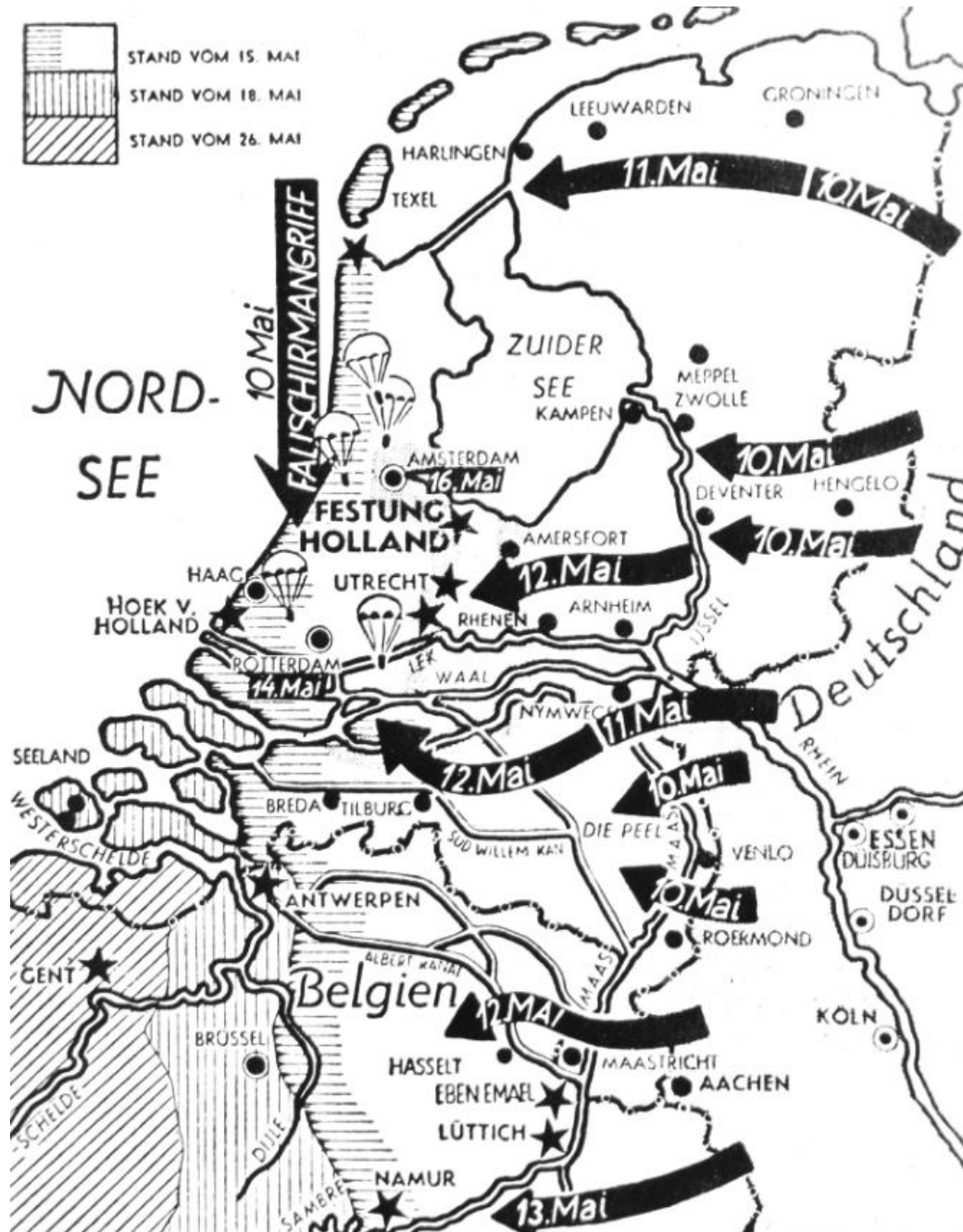


Voordat het 1^{ste} Nederlandse bataljon zich overgaf bij de Gietelsche Brouwerij in Voorst



Duitse legerkaart met de Duitse inval in Nederland



De Gietelsche brouwerij in Voorst

In de vroege morgenuren van 12 mei 1940 vindt aan de 'Gietelsche Brouwerij' de overgave plaats van het dan nog resterend gedeelte van het 1e bataljon van het 35e Regiment Infanterie van het Nederlandse leger, aan een Duits officier. De overgave wordt aangeboden door de commandant van het bataljon, majoor H.J. Tromp, na een strijd van twee dagen en ongeveer twee nachten.



De Gietelsche Brouwerij (bij de rode druppel)

Het bataljon was gedurende de mobilisatie in 1939 en 1940 en ook bij het uitbreken van de oorlog op 10 mei 1940 opgesteld aan de IJssel, vanaf een punt ongeveer 2 kilometer ten zuiden van de bruggen te Zutphen tot een punt, ongeveer 2 kilometer ten zuiden van de verkeersbrug te Deventer. De

commandopost was gevestigd te Voorst. De panden "Het Wapen van Gelderland" en Hutten dijk B 27 (oude nummering) waren bij het bataljon in gebruik. Langs de IJssel was een linie van kazematten aangelegd, met een aantal bijzondere kazematten bij de bruggen te Zutphen, zogenaamde rivierkazematten. (Nog aanwezig.)



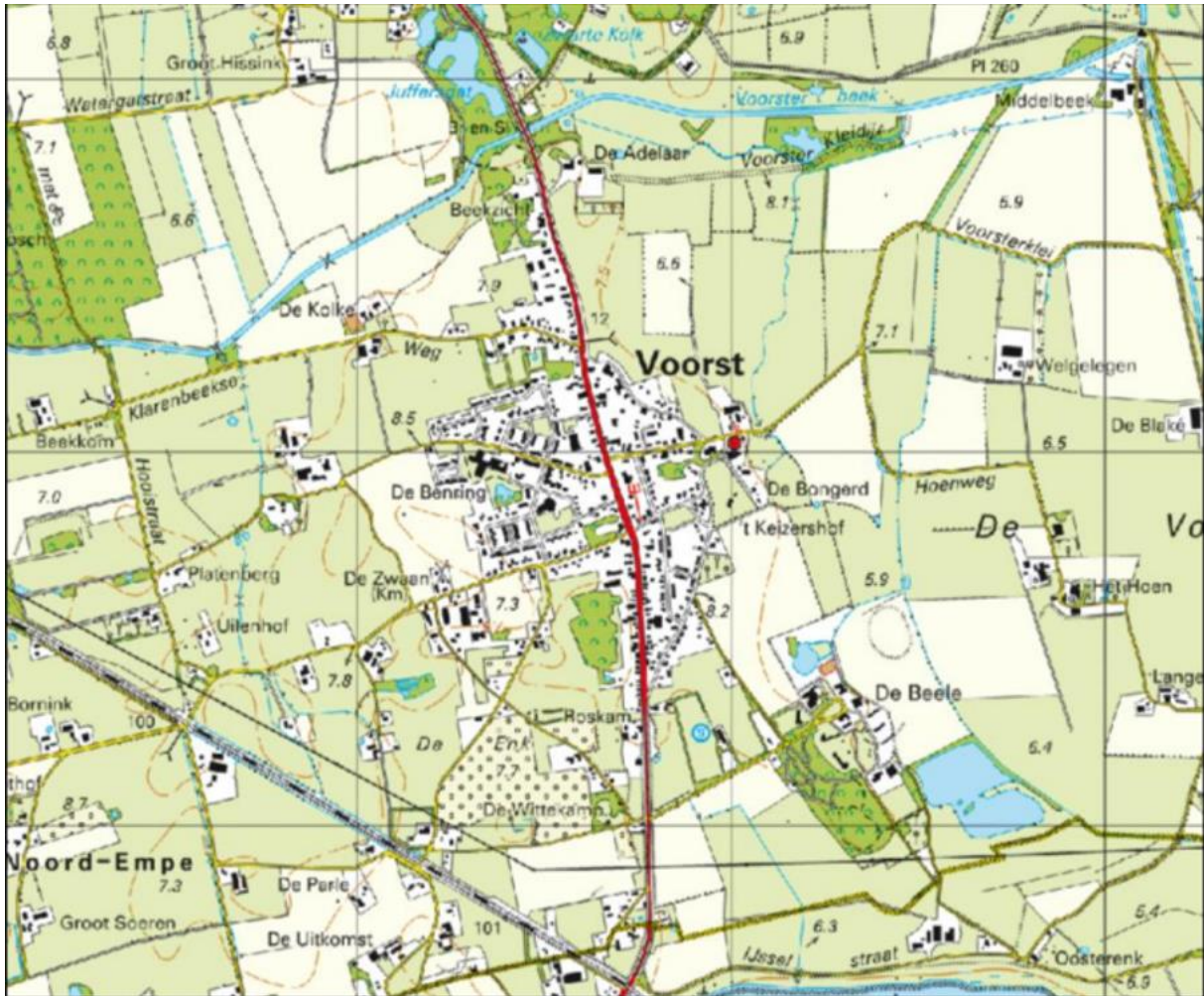
De keukenwagen staat bij de boerderij "De Rensink" van de familie Albers in Gietelo.
Coll. T.J. Jansen Venneboer, Zutphen

Deze kazematten waren ruimer en beschikten over een wat zwaardere bewapening. In het bijzonder waren ze bedoeld voor bescherming van de bruggen. De bataljonsbewapening bestond uit Infanterie handvuurwapens: zware mitrailleurs, lichte mitrailleurs, geweren, karabijnen, pistolen en mortieren. Bij de bruggen stonden voorts opgesteld enkele verouderde kanonnen [..].

De gevechten met de Duitsers o.a. bij de IJsselbrug

In de morgenuren, omstreeks 05.15 uur van 10 mei 1940 werden de bruggen te Zutphen vernield. Vanuit de zuidelijke rivierkazemat werd de pantserwagen die op de rails reed voor de pantsertrein, vernield. De strijd in de directe omgeving van de bruggen was zeer hevig; na 14.00 uur vindt de doorbraak van de Duitsers plaats.

De bataljonscommandant heeft vrijwel geen invloed op deze gevechten doordat er vrijwel geen contact is. Aan de gevechten bij de brug wordt ook deelgenomen door groepen van het 16e Grensbataljon, onder bevel van de majoor Tromp gesteld. Persoonlijk neemt de bataljonscommandant omstreeks 16.00 uur in de middag het voorwaarts gaan van vijandelijke eenheden over



Een legerkaart van Voorst en omstreken

Empe in de richting Klarenbeek waar. Besloten wordt stellingen te bezetten, lopende van "De Beele" [zie kaart] naar de spoorwegovergang bij de Enk.

‘Standhouden’

Omstreeks 20.00 uur wordt aan de Territoriaal Bevelhebber Oost in Apeldoorn gemeld dat de commandopost en de resterende delen van het bataljon dreigen te worden afgesneden en omsingeld door oprukkende Duitse troepen. Het daarop uiteindelijk verkregen bevel houdt in dat het uitdrukkelijk bevel van de Opperbevelhebber Landen Zeemacht: "*Standhouden*", opgevolgd moet worden

Een reeds uitgegaan bevel tot gereedhouden voor terugtocht wordt ingetrokken [...]; de oudste luitenant van het 16 e Grensbataljon wordt belast met het bevel over de stelling tussen "De Beele" en de spoorwegovergang.

Op 11 mei, om 08.00 uur wordt de stelling aangevallen door een Duitse pantserwagen. Ter versterking worden nu ook stellingen ingericht langs de Rijksstraatweg. De situatie verandert nu: een nieuwe positie wordt voorbereid.

Besloten is de volgende punten te bezetten. De boerderijen "Wellenberg", "Snauwert" en "Sinderen"; de kruispunten "Nieuwenhof" en "Gietelse

Brouwerij". Om 09.00 uur is er weer een Duitse 'prikactie'. Vanuit noordelijke richting nadert opnieuw een pantserwagen en neemt een aantal Nederlandse militairen gevangen. Direct geeft de bataljonscommandant opdracht de verlaten stelling opnieuw te bezetten.

Behalve de reeds bezette punten moet nu een verdedigingslinie gevormd worden met het gezicht naar het westen, dus naar Klarenbeek en Wilpse Achterhoek Posterenk. Om dit te bereiken wordt een deel van de nog steeds aanwezige kazematbezetting aan de IJssel, vrijgemaakt.

Het gedeelte van de kazematbezettingen dat aanwezig blijft vormt een front naar het oosten. Wat vrijgemaakt wordt uit de kazematten krijgt stellingen aangewezen, die in grote lijnen gelegen zijn langs de weg Voorst-Deventer, tot een punt gelegen juist voorbij het dorp Wilp. Daar zal aansluiting gevonden worden bij het 43e Regiment Infanterie, gelegen in noordelijke richting langs de IJssel.

Om 10.00 uur wordt bevel gegeven om de volgende punten te bezetten: Kruispunt Marsweg-Rijksstraatweg te Wilp; Driesprong Rijksstraatweg en weg naar Kasteel 'Lathmer'; Zuidelijke viersprong, west van Wilp; Noordelijke viersprong, west van Wilp.



Een zware Hollandse mitrailleur de Schwarzloze M.08

De zware mitrailleurs uit de kazematten moeten op de affuiten worden gezet. De uitvoering van het bevel kost vrij veel tijd; om 15.30 komt de bezetting van kazemat 177 als eerste op de opgegeven plaats aan.

[Generaal Major Zickwolff](#), commandant van de Duitse 227e Infanterie Divisie, wordt het blijkbaar allemaal wat te veel. Tot de IJssel, die hij omstreeks 06.00

uur in de morgen van de 10e mei heeft bereikt, heeft hij voornamelijk te maken gehad met opgeworpen hindernissen, over de wegen gevallen bomen, opgeblazen bruggen en incidentele weerstand. Maar dan is het uit met de Duitse voorspoed.



Een Duitse z.g. Panzerzug, een pantsertrein dus

Uit met Duitse voorspoed

De verkeersbrug en de spoorbrug bij Zutphen zijn vlak voor aankomst vernietigd. De verkenningswagen van de pantsertrein wordt kapotgeschoten, zijn mortieren worden van de IJsselkade weggeschoten door de Hollanders, een vliegtuig dat de kazematten onder vuur moet nemen, wordt neergeschoten en het oversteken van de IJssel wordt welhaast een ramp [...].!

Eerst om 14.00 uur lukt het om in De Hoven te komen, ten koste van vele doden. (Het juiste aantal is nooit bekend geworden; ook thans zijn geen cijfers van de Duitse verliezen in Nederland, gedurende de mei oorlog 1940 bekend.) Nu krijgt hij weer te maken met weerstand te Voorst, wat zijn flank bedreigt.

Hij besluit dan ook een eind te maken aan deze bedreiging. Een volledig bataljon, met pantserwagens van de SS en artillerie moet eropaf.

Om kwart over tien, 11 mei vangt de artilleriebeschieting op Voorst aan. Terwijl een gedeelte van het personeel van de commandopost niet volgt, begeeft de majoor zich naar zijn nieuwe commandopost, die hij inricht in een boerderij in de nabijheid van de 'Nieuwenhof'. Het is dan elf uur geworden.



De evacu  s, de familie Kamphuis uit Welsum, vluchten naar de familie Stenfert in Nijbroek op 10 mei 1940 Ze rijden hier bij de boerderij "Het Kleine Fort"

Omstreeks dezelfde tijd valt de stelling aan de weg ‘De Beele’ spoorwegovergang de Enk in Duitse handen en Voorst wordt door de Duitsers bezet. Maar als Zickwolff meent dat hij nu klaar is, dan heeft hij het mis! Om twaalf uur geeft majoor Tromp bevel alle kazematten ten noorden van het slot ‘Nijenbeek’ te ontruimen.

Hij zal de kruispunten in de weg Voorst-Deventer, tussen de ‘Nieuwenhof’ en de brug over de Oude IJssel te Wilp, zo sterk mogelijk bezetten. Bij het bereiken van het kruispunt bij de ‘Lathmer’ door de groep afkomstig uit kazemat 177 (een flankerende betonkazemat, die stond, niet ver van wat de Wilpenaren kennen als ‘de batterijen’) onder commando van een sergeant, wordt deze groep beschoten door de vijand.

Echter de aanval wordt afgeslagen en de vijand wijkt uit, terwijl een Nederlandse vaandrig wordt gevangengenomen, die juist bezig is het kruispunt bij de Marsweg te bezetten. Als het kruispunt bij "De Lathmer" even later toch weer door de Duitsers bezet blijkt, krijgt een vaandrig opdracht dit kruispunt opnieuw in bezit te nemen.

Dat lukt, maar hij wordt beschoten uit de richting van ‘Het Soerhuis’. Bij een tocht langs de bezette kruispunten blijkt de bataljonscommandant om 15.30 uur dat ‘Het Soerhuis’ door de vijand is bezet. Terugtrekkende Nederlandse militairen worden door hem opgevangen en teruggestuurd naar hun plaatsen.

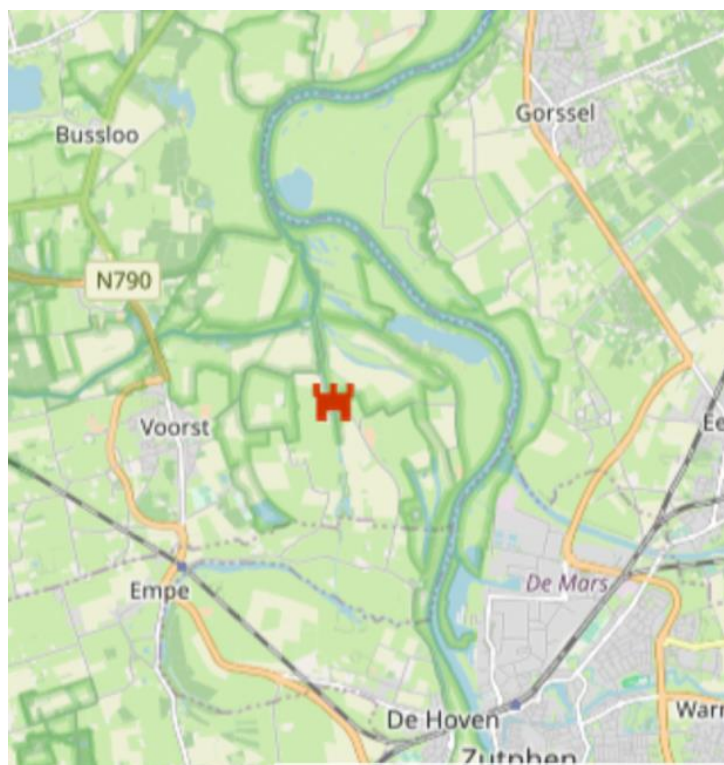
Een vaandrig, door de Duitsers gevangen gemaakt, brengt dan in opdracht van de Duitsers het bericht over dat niet meer geschoten moet worden. Als daaraan

gehoor zal worden gegeven dan zal van Duitse zijde ook niet meer geschoten worden.

[Majoor Tromp](#) gaat er niet op in! Hij gaat wel over tot een aanval op de Duitsers l Bij dit gevecht sneuvelen aan Nederlandse zijde twee militairen, een sergeant en een soldaat, (vermoedelijk sergeant C.P.H. Dietvorst en soldaat J. Rouwenhorst.) Om zeven uur 's avonds, op 11 mei, na terugkeer in Wilp, vermoedelijk op de commandopost van de 2e compagnie, komt voor de bataljonscommandant vast te staan dat Twello door de Duitsers is bezet.

Het bataljon, of beter wat daarvan nog over is, is dus nu ook aan die kant ingesloten. Zonder zware wapens om de pantserwagens te kunnen bestrijden [...], kan hij niets meer. Uitbreken en alsnog terugtrekken op de Grebbelinie biedt geen kans van slagen meer.

Om 19.30 uur geeft hij dan ook een bevel uit waarin de volgende woorden voorkomen: *"Ik heb besloten de weerstand op te geven en zal mij te zijner tijd verantwoorden over dit besluit bij Hogerhand"*. Hij bepaalt dat hij voor de commandant van de Duitse troepen bereikbaar is op de commandopost van de 2e compagnie.



Waar toen huis Sinderen was lag ooit kasteel Sinderen

Een officier wordt belast met de voeding en de legering van zijn soldaten. Bij de 1e compagnie, die gelegen was nabij '[Sinderen](#)' en waarvan de commandopost was gevestigd op het huis 'Sinderen' werd eveneens vuurcontact gemaakt met de Duitsers. Dat gebeurde omstreeks half drie in de middag van 11 mei.

Bij deze compagnie sneuvelden twee soldaten. (In de door mij geraadpleegde lijst van gesneuvelden komt echter slechts één naam voor: J.C. Muijen, geboren te Dordrecht). Wat niet voorbehouden is aan de bataljonscommandant, lukt wel aan een groep van circa 30 man met luitenant Doppen. Bij aankomst van de luitenant met zijn manschappen op het kruispunt 'Gietelsche Brouwerij', blijkt dat de Duitsers daar reeds een bezetting hebben.



De huidige 'Gietelsche Brouwerij'

Hoewel een aantal Nederlandse militairen in Duitse handen valt, slaagt de luitenant met zijn groep van 30 man erin door de Duitse linie heen te breken en de Posterenk te bereiken. Daar weet hij een auto te bemachtigen, een trailer, waarmee de groep in Harderwijk aankomt. Vervolgens gaat men over de IJssel naar Amsterdam, waarna Hoorn wordt bereikt.
